

onaj dio prijevozne usluge koju je podvozar izvršio, da bi se u tom slučaju podvozar mogao izravno naplatiti od pošiljaoca. No to ovisi u svakom slučaju o sadržaju ugovornih odnosa između vozača i podvozača, ali podvozar /u ovom slučaju tužitelj/ iz navedenih razloga nije još na temelju same klauzule u prijevoznici ili tovarnom listu, "da prijevoz plaća pošiljalac", legitimiran da od ovoga izravno traži plaćanje, pa ni u pogledu onog dijela cijene prijevozne usluge koju je on izvršio, jer on stoji u ugovornom odnosu samo sa vozarom, a ne s pošiljaocem. U konkretnom slučaju tužitelju je povrh toga bilo saopćeno, dopisom "Croatiatransa" od 25.VI 1965. broj 04-4953/65, da je prijevozne troškove imao obračunati tomu poduzeću uz 5% refakcije, i da nije bilo osnove da ih zaračuna tuženiku, kod kojega je zbog toga nastalo opravdano negođovanje. Iz sadržaja ovog dopisa proizlazi da navedeni vozar nije tužitelju cedirao ni dio svojega zahtjeva prema tuženiku s naslova plaćanja predmetnog prijevoza, i da mu je to i saopćio. Otuda proizlazi da je prvostepeni sud ispravno utvrdio da tužitelj u ovom slučaju nije aktivno legitimiran na podnošenje ove tužbe, i da je zbog toga zahtjev tužbe neosnovan.

M.S.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 27.XI 1965.

Vijeće: Zvone Rihtman, Gabro Bađovinac, prof.dr Branko Jakaša

Stojnice, prekostojnice, izvanredne prekostojnice - Reversibilne stojnice - Kod reversibilnih stojnica obračun utrošenog vremena vrši se posebno za svaku luku, pa se na temelju toga izvrši kompenzacija uštedjenog odnosno produženog vremena - I u slučaju reversibilnih stojnica vrijeme iskrcaja u luci iskrcaja računa se nakon predaje pisma spremnosti ako je ta predaja inače predviđjena - Izvanredne prekostojnice postoje samo ako su izričito ugovorene, ili ako se ostvare preduvjeti Zakona o ugovorima o iskoristavanju pomorskih brodova - Ako brod dobrovoljno čeka preko vremena prekostojnica, ima pravo naknade kao za vrijeme izvanrednih prekostojnica - Očredbe Zakona o ugovorima o iskoristavanju pomorskih brodova dolaze do primjene ako ugovorom ili mjesnim običajem nije drukčije određeno

Tužitelj je brodar, a tuženik naručitelj prijevoza. Stranke su ugovorile reversibilne stojnice. Budući je brod pao u prekostojnice, među strankama je nastao spor o načinu računanja reversibilnih stojnica i naknade štete. Tužitelj smatra da ga klauzula o reversibilnosti ovlašćuje da vrijeme iskrcaja računa od momenta dolaska broda u luku iskrcaja, ako je u luci ukrcaja pao brod u prekostojnice. Dosljedno tome tužitelj vrijeme zbraja tako da utrošeno vrijeme u obim lukama uzima zaje-

dno, pa od njega odbija dopušteno vrijeme stojnica za obje luke, a ostatak preko dopuštenog vremena stojnica tužitelj do visine od 50% dopuštenog vremena računa u prekostojnice, a višak u izvanredne prekostojnice koje računa s povišenjem od 50% iznad ugovorenih iznosa za prekostojnice.

Prvostepeni sud je usvojio tužiteljevo računanje stojnica.

Pobijanom presudom prvostepeni sud je usvojio tužiteljevo računanje stojnica, smatrajući da se na spor ima primijeniti načelo, da brod koji je kod ukrcaja pao u prekostojnice ostaje trajno u prekostojnicama - izuzevši vrijeme plovidbe - do završetka iskrcaja, Naprotiv nije usvojio dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na izvanredne prekostojnice, jer nije priznao tužitelju pravo da ih računa kad to nije ugovorio.

Protiv ove presude žale se i tužitelj i tuženik.

Drugostepeni sud je usvojio žalbe i ukinuo prvostepenu presudu.

Nije prihvatljivo pravno stajalište prvostepenog suda da se ugovorna klauzula o reversibilnosti stojnica ima tumačiti tako kako to tužitelj čini, tj. zbrajanjem vremena kod ukrcaja i kod iskrcaja, pa odbijanjem od tako dobivenog zbroja onog vremena koje su stranke ugovorom predvidjele kao dopušteno vrijeme iskrcaja odnosno ukrcaja. Osnovano je naprotiv stajalište tuženikovo da se klauzula o reversibilnosti ima primijeniti na stojnice onako kako su ih stranke ugovorom odredile, pa se one u skladu s ugovorom imaju računati posebno za ukrcaj, a posebno za iskrcaj, uz priznanje ugovorom predviđenog vremena predaha od dolaska broda, odnosno od časa predaje pisma spremnosti do ugovorom određenog časa početka ukrcaja, odnosno iskrcaja.

Klauzula o reversibilnosti stojnica zaključuje se u interesu krcatelja odnosno primaoca, koji njome stječe pravo da vrijeme izgubljeno preko dopuštenoga kod jedne od operacija kompenzira s vremenom uštedjenim od dopuštenog za drugu. Ona ne ovlašćuje broдача da protivno ugovornim odredbama smatra da je krcatelj odnosno primalac pao u prekostojnice i onda kad mu prema ugovornoj odredbi o dopuštenom vremenu za ukrcaj odnosno iskrcaj vrijeme još nije počelo teći. Kad bi stajalo stajalište prvostepenog suda, primalac tereta praktično nikad ne bi došao u mogućnost da reversira uštedjeno vrijeme, jer ga - ako se brod ima smatrati u prekostojnicama kod dolaska - ne bi mogao ni ostvariti.

Ovaj sud stoga smatra da se u nedostatku drugih ugovornih odredaba pravilo "jednom u prekostojnicama - uvijek u prekostojnicama", na koje se poziva tužitelj, ima tumačiti samo tako da se u nastavku računanja vremena preko vremena stojnica dopuštenog za jednu operaciju više ne izuzimaju dani koji bi se inače izuzimali kad brod ne bi pao u prekostojnice, drugim riječima da u prekostojnice za tu operaciju mogu biti računani i radno nepogodni dani, nedjelje i praznici, ukratko svi dani koje bi inače brod po normalnom toku stvari mogao provesti u plovidbi da nije pao u prekostojnice.

Dosljedno iznesenom, kad je ugovoren reversibilitet stojnica, obračun utrošenog vremena ima se izvršiti zasebno za operaciju ukrcaja, a zasebno za operaciju iskrcaja, prema uvjetima ugovorenima za te operacije, pa zatim izvršiti kompenzaciju vremena uštedjenog kod jedne operacije s vremenom prekostojnica ostvarenim kod druge. Protivno stajalište prvostepenog suda stoga je pravno pogrešno.

Nije prihvatljivo niti stajalište prvostepenog suda da brodu pripada poseban iznos naknade za izvanredne prekostojnice samo ako je to izrijeckom ugovoreno.

Ukoliko se na to sporno pitanje ima primijeniti Zakon o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova, tada se, budući da stranke nisu ništa ugovorile o naknadi za izvanredne prekostojnice, ima na osnovi čl.52 toga zakona primijeniti na vanredne prekostojnice nastale kod ukrcaja čl.47, st.4,5 i 6 istoga zakona. U smislu toga člana brod je ovlašten da može po isteku prekostojnica predviđenih za ukrcaj otputovati s ukrcanim dijelom tereta ne čekajući na ostali dio. On to ne smije učiniti ako je do isteka prekostojnica krcatelj dopremio pod bok broda teret, nego je dužan taj teret ukrcati bez obzira na to što je vrijeme prekostojnica isteklo /čl.47, st.4/, ali ima pravo na naknadu za izvanredne prekostojnice. Ako krcatelj nije dopremio teret pod bok broda, brod ga nije dužan čekati preko vremena prekostojnica, ali je ovlašten da to učini ako krcatelj pokaže namjeru da teret dopremi. Nema razloga da se u takvoj situaciji pravo broda na naknadu za vrijeme utrošeno za ukrcaj, nakon što su prekostojnice istekle, ocjenjuje na drugi način, nego po propisu koji vrijedi u slučaju iz čl.47, st.3 ZUIPB, jer se i u jednom i drugom slučaju ukrcaj vrši u produženom vremenu preko ugovorenog. Tužiteljev zahtjev da mu se vrijeme prekostojnica računa po čl.44, st.2, a ostalo vrijeme da mu se naknadi po propisu čl.47, st.5 potpuno je u skladu s tim propisima.

Činjenica je međjutim da stranke nisu ništa ugovorile ni o trajanju prekostojnica, ni o visini izvanrednih prekostojnica, kao i da je sama radnja iz koje je nastalo brodu pravo izvršena u inozemstvu. U takvom slučaju dolazi do prim-

jene kolizijsko pravilo iz čl.132, st.3 ZUIPB, a na to upućuje i čl.52 ZUIPB prema kome odredbe o stojnicama i prekostojnicama kao i izvanrednim prekostojnicama dolaze do primjene samo onda ako ugovorom ili mjesnim običajem nije drukčije određeno.

U ovom sporu tuženik je izričito prigovorio načinu računanja izvanrednih prekostojnica s obzirom na citirani propis. Ukoliko bi u luci ukrcaja postojao propis ili mjesni običaj, koji bi na određeni način regulirao pitanje trajanja vremena prekostojnica i naknade za izvanredne prekostojnice, takav bi običaj odnosno propis - s obzirom da ugovor među strankama o tome šuti - imao prednost prije ZUIPB. Tuženik međjutim nije u prvostepenom postupku ponudio nikakav dokaz o postojanju i o sadržaju takvog mjesnog običaja odnosno propisa, premda je teret dokaza o tome na njemu, budući da se on na to poziva. Zbog toga odluka prvostepenog suda o ovom dijelu tužbenog zahtjeva nije još dozrela, jer još nisu ispitane sve odlučne okolnosti na koje se stranke pozivaju, pa je utoliko i žalba tužiteljeva osnovana.

Z.R.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 1.XII 1965.

Vijeće: Zvone Rihtman, dr Dušan Arneri, dr Emilio Pallua

Agent - Agent je osobno odgovoran za poslove koje nalogoprimac obavi na temelju njegovog naloga ako izričito ne navede da radi u svojstvu agenta, ili ako je nalogoprimac bio dužan znati iz drugih okolnosti posla da agent radi u svojstvu agenta

Tužitelj je poduzeće luka, a tuženik agent. Tužitelj navodi da je na temelju tuženikova naloga obavio neke poslove za koje tuženik uskraćuje isplatu. Tuženik se brani navodeći da je radio u svojstvu agenta i da kao takav nastupa u tuđe ime pa da nije osobno obvezan.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev s obrazloženjem da je tuženik bio agent, pa da je stoga tužitelj promašio pasivnu legitimaciju kad je tužio agenta koji je samo punomoćnik brodarov, a poslovi su se obavljali za brodarove.

Protiv ove presude tužitelj se žali. U žalbi navodi da je tuženik bio nalogodavac, a ne samo brodarov punomoćnik, pa da kao takav mora osobno i odgovarati.

Drugostepeni sud je žalbu usvojio iz ovih razloga: